

УКРАЇНА-ЄС У КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ «УКРАЇНА – 2020»

Анотація

Розглянуто теоретичний та методологічний аналіз сучасних проблем розвитку української держави в контексті реалізації Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020». Згідно з аналізом виявлено основні ідейні підходи до розуміння проблемних сторін функціонування Української держави, визначення ключових пріоритетів для зміцнення принципів розвитку ефективного держави в рамках здійснення системних реформ в Україні.

Ключові слова: сталий розвиток, національна безпека, міжнародна інтеграція, ефективна держава, громадянське суспільство, державні інститути, системні реформи, адміністративна реформа, демократія.

Annotation

The theoretical and methodological analysis of contemporary problems of the development of the Ukrainian state in the context of implementation of the Strategy for Sustainable Development «Ukraine – 2020» is made. According to the analysis, the basic conceptual approaches to understanding problematic aspects of functioning of the Ukrainian state, definition of key priorities for strengthening the principles of development of an effective state within the framework of systemic reforms in Ukraine, are identified.

Key words: sustainable development, national security, international integration, effective state, civil society, public institutions, systemic reforms, administrative reform, democracy.

Здобувши незалежність Україна почала будувати власну систему національної безпеки на основі загальноєвропейських норм міжнародного права. Це дало змогу Україні визначитися із своєю європейсько-цивілізаційною ідентичністю та заснувати на цій основі складний і суперечливий процес переродження держави та суспільства, системи національної безпеки.

В той же час обрані в середині 90-х рр. XX ст. майже неефективні суспільно-політична й соціально-економічна моделі розвитку перешкождали становленню України як європейської демократичної держави. Попри декларовану багатовекторність зовнішньої політики Україна зберігала невиправдану економічну, військово-технічну, інформаційну та енергетичну залежність від всього світу. Революція гідності у 2014 р., була спрямована проти спровокованої ззовні спроби контролю європейського цивілізаційного вибору, відкрила перед Україною можливості для докорінної зміни державної влади, публічних інститутів, радикального перегляду системи відносин між громадянином, суспільством і державою.

В умовах докорінних суспільних змін у зовнішньому та внутрішньому середовищі Україна потребує нової моделі забезпечення функціонування та розвитку сучасної держави, на створення якої спрямована Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020» (далі – Стратегія). Відповідно до якої Україна переходить в нову добу історії, а український народ отримує унікальний шанс створити нову Україну. Ратифікувавши Угоду про асоціацію між Україною, з одного боку, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергетики і їхніми державами-членами – з іншого (далі – Угода), Україна отримала механізм та вказівку для своїх реорганізацій. Виконання всіх вимог цієї угоди дає можливість Україні в найближчий час стати повноцінним членом Європейського Союзу. Такими вимогами є відповідність Копенгагенським критеріям – параметрам, яким мають відповідати держави-члени Європейського Союзу. Стратегія визначає мету, напрямки руху, дорожню карту, першочергові пріоритети та індикатори належних оборонних, соціально-економічних, організаційних, політико-правових умов становлення та розвитку України [1].

Мета статті полягає у здійсненні теоретико-методологічного аналізу сучасних проблем розвитку Української держави у контексті реалізації «Стратегії сталого розвитку Україна – 2020». Досягнення зазначеної мети визначається вирішенням таких завдань, як: ідентифікація

основних ідейних підходів щодо розуміння проблемних сторін функціонування Української держави, визначення основних пріоритетів утвердження принципів розвитку ефективної держави у рамках реалізації системних реформ в Україні.

Метою Стратегії є запровадження в Україні стандартів європейського життя та поява України на провідних позиціях у світі. Стратегія включає в себе 62 реформи. З них пріоритетними визначені 8 реформ та 2 програми. Визначено 25 фундаментальних показників успішності розвитку країни. Як першочергові, визначені: реформа системи національної безпеки і оборони, судова реформа, децентралізація та реформа державного управління, оновлення влади та антикорупційна реформа, податкова реформа та реформа системи охорони здоров'я.

Серед першочергових завдань також є виконання двох програм – енергонезалежності та популяризації України у світі і висвітлення інтересів держави у світовому інформаційному просторі.

Розглянемо детальніше такі з зазначених реформ:

1. Реформа системи національної безпеки та оборони в якій головною метою є підвищення обороноздатності держави, реформування Збройних сил України та інших військових формувань України відповідно до сучасних вимог та з урахуванням досвіду, набутого у ході антитерористичної операції, а також розвиток оборонно-промислового комплексу для максимального задоволення потреб армії. Також увага має зосереджуватись на формуванні нових органів управління у сфері забезпечення національної безпеки. Не менш важливим потрібно зробити акцент на системі управління, контролю, комунікацій, комп'ютерної підтримки, розвідки та інформаційного забезпечення, а також логістики у всій сфері безпеки.

2. Судова реформа, яка призначена забезпечити реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів щодо практичної реалізації принципів верховенства права і забезпечення кожному права на справедливий судовий розгляд справ об'єктивним та незалежним судом. Реформа буде проходити у два етапи: перший етап – невідкладне оновлення законодавства, спрямоване на відновлення довіри до судової влади в Україні; другий етап – системні зміни в законодавстві: внесення суттєвих змін Конституції України та на основі відповідних конституційних змін – нових законів, що стосуються судоустрою та судочинства, інших суміжних правових інститутів;

За даними соціологічної служби Центру О. Разумкова, станом на квітень 2016 р. судам довіряли лише 10,5% громадян, не довіряли – 83,2% [2]. Отже, необхідність судової реформи зумовлена, вимогами суспільства, як українського, так і європейського, яке не сприйме Україну без належних юрисдикційних механізмів захисту та поновлення прав. Справедливий суд, це завжди основа демократичної і правової держави, у системі поділу влади цей інститут відіграє важливу роль щодо захисту прав і свобод людини та громадянина.

3. Децентралізація та реформа державного управління, що направлена на побудову прозорої системи державного управління, створення професійного інституту державної служби та забезпечення його ефективної діяльності. Результатом має стати формування прозорої, ефективної, відкритої та гнучкої структури публічної адміністрації із застосуванням новітніх інформаційно-комунікативних технологій, яка здатна формувати і реалізовувати цілісну державну політику, яка буде спрямована на суспільний сталий розвиток і адекватне реагування на внутрішні та зовнішні виклики.

Реформа державного управління має включати такі складові, як: тимчасова державна служба, тобто залучення до державної служби висококваліфікованих фахівців на тимчасовій основі з метою підвищення ефективності державного управління та прискорення впровадження реформ необхідним є залучення до державної служби якісно нових фахівців та спеціалістів із впровадження змін із сфер бізнесу чи громадянського суспільства; реформа державної служби, в якій принциповими новаціями є: розмежування політичних та адміністративних посад, винятково конкурсний добір на державну службу (зокрема на вищі керівні посади), адекватну модель управління людськими ресурсами, відповідність державної служби та служби в органах місцевого самоврядування, оптимізація функцій, скорочення чисельності та встановлення прозорої моделі оплати праці і відповідальності за прийняті рішення; реформа Уряду, в якій однією з першочергових має бути адміністративна реформа на центральному рівні організації

виконавчої влади. Вона повинна перетворити Кабінет Міністрів в орган, спроможний бути ефективним генератором змін у державі.

4. Оновлення влади та антикорупційна реформа. Метою є суттєве зниження корупції в Україні, зменшення втрат державного бюджету та бізнесу через корупційну діяльність, а також підвищення позицій України у міжнародних рейтингах, що оцінюють рівень корупції. Це буде досягнуто завдяки належній реалізації нової Антикорупційної стратегії та успішному впровадженню нових антикорупційних механізмів. Подолання політичної корупції вимагає докорінної реформи системи політичного фінансування. Важливим є використання новітніх технологій, зокрема для забезпечення державою доступу до інформації у формі «відкритих даних».

Здолання корупції є однією з найважливіших передумов економічного відновлення України, припливу іноземних інвестицій, а також підвищення довіри до влади. Це комплексна проблема, вирішення якої передбачає оптимізацію нормативно-правового поля, запровадження ефективних механізмів контролю та покарання корупційних злочинів, а також комплексний підхід щодо запобігання та профілактики корупції. Українська демократія буде значно стабільнішою, а держава – ефективнішою, якщо реформа інститутів публічної влади здійснюватиметься на європейських принципах і буде комплексною. Це визначає оновлення законодавчої і нормативної бази, зокрема внесення необхідних змін до Конституції, вдосконалення інституційної структури влади, подолання негативних тенденцій і практик у функціонуванні державного механізму, заміну корумпованих та некомпетентних кадрів на сучасних, патріотичних, належним чином підготовлених фахівців [3].

5. Податкова реформа, яка призначена побудувати податкову систему, яка є легкою, економічно справедливою, з мінімальними затратами часу на розрахунок і сплату податків, створює необхідні умови для сталого розвитку національної економіки, забезпечує достатнє наповнення Державного бюджету України і місцевих бюджетів. Головними напрямками її виконання є перехід від наглядово-каральної функції фіскальних органів до обслуговуючої, що допомагає в нарахуванні та проведенні сплати податків, а не має на меті наповнення бюджету шляхом переплат та фінансових санкцій; зменшення кількості податків та спрощення порядку розрахунку і сплати; впровадження електронних сервісів для платників податків; зменшення податкового навантаження на заробітну плату; удосконалення законодавства України, спрямованого на посилення боротьби зі схемами ухилення від сплати податків як юридичними, так і фізичними особами, забезпечення відкритості доступу до інформації про сплату податків, удосконалення законодавства з питань трансфертного ціноутворення, впровадження контролю за видатками фізичних осіб [4].

6. Реформа системи охорони здоров'я, що покликана забезпечити системне, кардинальне реформування, спрямоване на створення такої системи, що орієнтована на пацієнта, здатної забезпечити медичне обслуговування для всіх громадян України на рівні розвинутих європейських держав. Головними напрямками реалізації мають стати: надання адресної допомоги найбільш соціально незахищеним верствам населення, підвищення особистої відповідальності громадян за власне здоров'я, забезпечення для них вільного вибору постачальників медичних послуг належної якості, створення бізнес-дружньої обстановки на ринку охорони здоров'я. Орієнтиром у проведенні реформи є програма Європейського Союзу «Європейська стратегія здоров'я – 2020».

Висновки

Стратегія реформ – 2020 чітко описує стандарти європейського життя. Сфера державної комунікативної політики не є виключенням. Орієнтирами організації комунікації органів державної влади в Україні має стати практика країн Європейського Союзу, змістом якої є активна інституціоналізація. Головною вимогою Стратегії є суспільний договір між владою, бізнесом та громадянським суспільством, де кожна зі сторін має свою зону відповідальності. Відповідальність влади – реалізувати реформи, забезпечити баланс інтересів між громадянським суспільством, державою і бізнесом, просто прозоро та якісно працювати за новими підходами, гарантувати дотримання прав людини. Відповідальність бізнесу, в свою чергу, підтримувати та розвивати державу, бізнес середовище та громадянське суспільство, сумлінно сплачувати податки, здійснювати ефективні інвестування в економіку держави, дотримуватися принципів чесною праці та конкуренції. А відповідальність громадянського

суспільства – контролювати владу, жити відповідно до принципів гідності та неухильно додержуватися Конституції України та законів України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» [Електронний ресурс]: Указ Президента України № 5/2015 від 12.01.2015 р. — Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/18688.html>.

2. Підсумки 2016 року – громадська й експертна думка [Електронний ресурс]/соціологічна служба Центру Разумкова (22-26 квітня 2016 р.). — Режим доступу: http://old.razumkov.org.ua/upload/1463122497_file.pdf

3. Про внутрішнє та зовнішнє становище України у сфері національної безпеки [Текст]: аналіт. доп. Національного інституту стратегічних досліджень до позачергового Послання Президента України до Верховної Ради України. — К.: НІСД, 2014. — 148 с.

4. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»...

Мандебура Анастасія Юрївна – студентка групи ЕКО-14б, Інститут екологічної безпеки та моніторингу довкілля, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: eko14b.kozachuk@gmail.com

Мандебура Святослав Васильович – студент групи ЕКО-14б, Інститут екологічної безпеки та моніторингу довкілля, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: eko14b.mandebura@gmail.com

Похило Ірина Данилівна – кандидат політичних наук, доцент кафедри суспільно-політичних наук, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: irinapohilo@gmail.com

Anastasiia Mandebura Y. – student of the EKO-14b group, Institute of ecological safety and monitoring environment, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia city, e-mail: eko14b.kozachuk@gmail.com

Sviatoslav Mandebura V. – student of the EKO-14b group, Institute of ecological safety and monitoring environment, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia city, e-mail: eko14b.mandebura@gmail.com

Iryna Pokhylo D. – PhD, associate professor of Social and Political Sciences, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia city, e-mail: irinapohilo@gmail.com